

УДК 159.942 : 616-053.82 : 616.31 : 378.6

ПОКАЗНИКИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ЇХ ЗМІН ВПРОДОВЖ ПЕРІОДУ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

О.Ю. Панчук

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

hygiene@vnmu.edu.vn

Синдром емоційного вигорання (ЕВ), згідно із існуючими поглядами на його походження, перебіг та наслідки, становить стан фізичного, емоційного і мотиваційного виснаження, який характеризується наявністю порушень продуктивності праці та вираженої втоми, безсонням, підвищеною схильністю до появи як функціональних розладів, так і до розвитку психосоматичних захворювань, та розцінюється як певна реакція стресового змісту у відповідь на вплив високих навчальних або професійних вимог. Проте проблемні питання формування його провідних проявів серед студентів, які оволодівають стоматологічним фахом, у сучасній науковій літературі майже ніколи не розглядалися з точки зору профілактичної медицини та психогігієнічних трактувань.

Під час проведених досліджень встановлені особливості процесів формування ЕВ у студентів-стоматологів та визначені провідні тенденції щодо його змін впродовж періоду навчання у вищому медичному навчальному закладі. Одержані дані відзначали наявність двох протилежних у статевобумовленому плані тенденцій. У студенток найбільший сумарний показник ЕВ був властивий для дівчат-першокурсниць, далі слідували показники, притаманні для дівчат-п'ятикурсниць і дівчат-третьокурсниць, разом з тим, у студентів найбільший сумарний показник ЕВ був властивий для юнаків-п'ятикурсників, далі слідували показники, характерні для юнаків-третьокурсників та юнаків-першокурсників. Звертала на себе увагу і наявність динамічних змін показників окремих фаз ЕВ, передусім, зростання частки значень, характерних для фаз виснаження і резистентності, на тлі зменшення частки величин, властивих для фази напруження.

Так, розглядаючи особливості змін величин, що визначались з боку сумарного показника ЕВ в динаміці перебування у закладі вищої медичної освіти, слід було відзначити, що серед дівчат і юнаків, які навчались на 1 курсі, ступінь вираження досліджуваних показників складав відповідно $178,73 \pm 4,60$ балів та $150,56 \pm 9,89$ балів, серед дівчат і юнаків, які навчались на 3 курсі – $154,03 \pm 9,19$ балів та $172,93 \pm 10,10$ балів, серед дівчат і юнаків, які навчались на 5 курсі – $169,06 \pm 12,57$ балів та $184,76 \pm 8,45$ балів.

Найсуттєвіші темпи змін досліджуваних показників і у студенток, і у студентів реєструвались впродовж часу навчання на молодших курсах. Статистично-значущі віково-обумовлені розбіжності спостерігались серед студенток 1 і 3 курсів ($p_{1-3} < 0,05$) та серед студентів 3 і 5 курсів ($p_{3-5} < 0,05$), натомість, достовірні статево-обумовлені відмінності реєструвались на вихідному етапі навчання у студентів і студенток 1 курсу ($p_{д-ю} < 0,05$) та на його заключному етапі у студентів і студенток 5 курсу ($p_{д-ю} < 0,05$).

Під час аналізу структурних характеристик досліджуваних показників необхідно відзначити, що питома вага даних, які засвідчували наявність критично високого рівня ЕВ, складала 16,7% серед дівчат-першокурсниць і 6,7% серед юнаків-першокурсників, 13,7% серед дівчат-третьокурсниць і 33,7% серед юнаків-третьокурсників, 26,7% серед дівчат-п'ятикурсниць і також 26,7% серед юнаків-п'ятикурсників, питома вага даних, що відзначали наявність високого рівня ЕВ, становила 20,0% і 40,0% у дівчат та юнаків, які навчались на 1 курсі, 23,3% і 16,3% у дівчат та юнаків, які навчались на 3 курсі, 30,0% і 33,3% у дівчат та юнаків, які навчались на 5 курсі, частка даних, що засвідчували наявність середнього рівня ЕВ, складала 63,3% серед дівчат-першокурсниць і 23,3% серед юнаків-першокурсників, 39,7% серед дівчат-третьокурсниць і 36,7% серед юнаків-третьокурсників, 20,0% серед дівчат-п'ятикурсниць і 33,3% серед юнаків-п'ятикурсників, зрештою, питома вага даних, що відзначали відсутність яких-небудь проявів ЕВ, становила 30,0% у юнаків, які навчались на 1 курсі, 23,3% і 13,3% у дівчат та юнаків, які навчались на 3 курсі, а також 23,3% і 6,7% у дівчат та юнаків, які навчались на 5 курсі.